

ÖĞRENCİLERİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNİN BELİRLENMESİ: GÖLBAŞI MESLEK YÜKSEKOKULU ÖRNEĞİ

*Osman ULUYOL**

Öz

Meslek Yüksekokulları günümüz yükseköğretim sisteminde uygulamaya dönük ve doğrudan sektörel eğitimin verildiği merkezlerdir. Öğrencilerin almış oldukları eğitim, alanlarına bakış açılarını farklılaştırmakta ve onları yenilikçi projeleri uygulamaya yönelik olarak teşvik etmektedir. Dolayısıyla bu çalışma Gölbaşı Meslek Yüksekokulu'nda finansal yönetim ve girişimcilik dersi alan ve almayan öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi üzerinedir. Öğrencilerin girişimcilik eğilimleri 36 maddelik bir anketle ölçülmüş, ders alan ve almayan öğrenciler arasında girişimcilik eğilimleri açısından bir farklılık olup olmadığı test edilmiştir. Sonuç olarak Gölbaşı Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin yüksek düzeyde girişimcilik eğilimine sahip olduğu ancak finansal yönetim ve girişimcilik dersi alan ve almayan öğrencilerin girişimcilik eğilimleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmadığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Girişimcilik, meslek yüksekokulu, girişimcilik eğilimi.*

Jel Sınıflandırması: E24, M13, O15.

* Yrd.Doç.Dr.Adiyaman Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, osmanuluyol@yahoo.com

RESEARCH OF STUDENTS' ENTREPRENEURSHIP TENDENCIES: SAMPLE OF GÖLBAŞI VOCATIONAL COLLEGE

Abstract

Vocational Colleges are the places in higher education system where practice oriented and sectoral education is given. The education students take differentiate their point of view to their fields and promote them for practice oriented innovative projects. Accordingly the purpose of this study is to research the entrepreneurial tendencies of Gölbaşı Vocational College students. The entrepreneurship tendencies of college students have been measured through a questionnaire with 36 item scale and it was tested if there is a significant statistical difference between the entrepreneurship tendencies of students which took the courses financial management and entrepreneurship and which didn't. As a result it was found that Gölbaşı Vocational College students have "high grade" entrepreneurship tendencies, but it hasn't been found any significant statistical difference between the entrepreneurship tendencies of students which did and didn't took the financial management and entrepreneurship courses.

Keywords: *Entrepreneurship, vocational college, entrepreneurship tendency.*

Jel Classification: E24, M13, O15.

1. GİRİŞ

Günümüzde girişimcilik, toplumların ekonomik kalkınmasında en önemli faktörlerden birisi olmuştur. Ekonomik kalkınma ile birlikte ekonomik büyümeyi, refah artışını, istihdam sağlanmasını getirmektedir. Sonuçta toplumsal refah düzeyinin artışı söz konusudur. O halde girişimciliğin geliştirilmesi ve girişimcilerin yetiştirilmesi sonucunda ortaya çıkan üretim artışı ve sağlanan istihdam nedeniyle toplumsal refah artacaktır. Meslek Yüksekokulları hizmet ve üretim sektörleri için eleman yetiştirmeleri nedeniyle sanayi ile ilişki içinde olduklarından ve öğrencilerin staj yapımlarıyla iş hayatına hazırlayan ve sevk eden eğitim kurumlarıdır. Meslek Yüksekokullarından mezun olan

öğrenciler aynı zamanda kendi işini kurmaktadır. Ancak bu şekilde kendi işini kurma yolunda olan MYO mezunlarının sayısı yeterli değildir. Öğrencilerin girişimcilik potansiyeline sahip olma düzeyi ve öğrencilerin aldığı derslerin girişimcilik eğilimlerine etkisi bu araştırmanın konusunu oluşturmaktadır.

Girişimciliği standart bir tanım içinde ele almak kolay değildir. İlk kez Ortaçağ'da kullanılan bu kelimenin "entrepreneur" kökünden geldiği ve "üstlenmek", "girişmek" anlamına geldiği görülmektedir. Girişimci terimi ilk olarak 17. yüzyılda Fransız askeri terminolojisinde kullanılmıştır. İş dünyasında ise ilk defa 18. yüzyılın başında Fransa'da yaşayan İrlanda asıllı ekonomist Richard Cantillon tarafından kullanılmıştır. Latince'de "İntare" kökünden gelen girişimci kavramı İngilizce'de enter (giriş) ve pere (ilk) kelime köklerinden gelmekte ve entrepreneur yani ilk girişen, başlayan anlamına gelmektedir (İraz, R. 2005: 149). Bu tanım zaman içinde farklılaşarak 20. yüzyılda daha çok yenilik yapabilme, fırsatları değerlendirebilme ve ticari anlamda "uygulanabilir hale getirme" anlamında kullanılmıştır (Marangoz, 2012: 2).

Klasik anlamda girişimci, daha çok kendi işini kuran çeşitli üretim faktörlerini bir araya getirerek ve risk üstlenerek üretim sürecinde bulunan ve bunun sonucunda da kar elde etmeyi amaçlayan kişi olarak tanımlanmaktaydı (Emsen, 1996: 154). Günümüzde ise girişimcilik, yüksek düzeyde yaratıcılık kullanılarak ortaya çıkarılabilecek daha üstün durumlara varmak için bir "yöntem" olarak algılanmaktadır (Titiz, 1999: 11). Bir diğer tanıma göre girişimcilik; yaşadığımız çevrenin yarattığı fırsatları sezme, o sezgilerden düşler üretme, düşleri projelere dönüştürme, projeleri yaşama taşıma ve zenginlik üreterek insan yaşamını kolaylaştırma becerisine sahip olmaktır (Bozkurt, 1996: 5). Peter F. Drucker girişimciliği değişim için sürekli araştırma yapan, ona cevap veren ve onu bir fırsat olarak gören birisi olarak tanımlamaktadır (İşcan ve Kaygın, 2011: 445). Girişimcilik, yenilik yaratarak, yaratıcı yetenekler kullanarak veya herhangi bir şekilde, yeni ürün, hizmet, kaynak, teknoloji ve piyasalar bularak, değer yaratmaktır (Bird, 1989).

Girişimciliği açıklama ve tanımlama konusunda çeşitli yaklaşımlar söz konusudur. Bazıları girişimciliğin doğuştan gelen özelliklere dayandığını düşünürken bazıları da girişimciliğin sonradan kazanılan bir özellik olduğuna inanmaktadırlar. Ancak girişimcilik aslında ne doğuştan gelen özelliklerin ne de sonradan kazanılan niteliklerin tek başına oluşturduğu bir olgudur. Son zamanlara kadar bir işletme yönetimini belirleyen unsurların ağırlığı şu şekilde sıralanmaktaydı: Akademik ve teknik bilgi % 30, pratik bilgi % 34 ve doğuştan gelen ve sonradan kazanılan kişisel özellikler % 36. Bilgi toplumuna geçişle “akademik ve teknik bilgi”nin ağırlığı artmıştır. Bundan dolayı, bilgi toplumundaki gelişmelerden etkilenen 21. yüzyıl girişimciliği “bilişimci girişimcilik” olarak adlandırılmaktadır (Şenocak, 1992: 186). Buna ilaveten yükseköğrenim görmüş gençlere “eğitilmeye hazır hale gelmiş” kişiler olarak bakılmakta ve eğitilmiş gençlerin, girişimcilik açısından çeşitli avantajlara sahip olduğu vurgulanmaktadır (Arslan, 2002: 2).

Girişimciler bir ülkenin gelişme ve kalkınma gücünün dinamosu işlevini üstlenen kişilerdir (Hisrich ve Peters, 1998). Bu nedenle günümüzde girişimcilik, üzerinde önemle durulan bir konu haline gelmiştir. Ekonomik kalkınma, gelişme, refah artışı, küresel rekabet konularında girişimciliğin önemli bir payı vardır. Dolayısıyla girişimcilik işsizlik sorununun çözümünde, ülkenin ekonomik kalkınmasında ve refah artışı gibi konularda önemli katkılar sağlamaktadır. Bunlara ek olarak üniversite, yüksekokul bitirmiş gençlerimizin “iş arayan değil iş kuran olmaları için” girişimcilik eğilimi ve eğitiminin kazandırılması çok önemlidir. Çünkü üniversite mezunları genellikle devlet memuru olmaya meyillidir. Ancak tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de her üniversite mezununun devlet memuru olması mümkün değildir. Üniversite ve Meslek Yüksekokulu mezunlarına kendi işini kurmaları ve girişimci ruh kazandırılması için bu tür girişimcilik eğitimleri oldukça önemli olmaktadır.

Üniversitelerde verilen eğitimin gençlerin girişimciliğe bakış açılarını etkilemede önemli olduğu düşünülmektedir (Henderson ve Robertson, 2000). Dolayısıyla üniversite

gençliğinin girişimciliğe yönlendirilmeleri büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada Gölbaşı Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri Yılmaz ve Sünbül (2009) tarafından geliştirilen beşli Likert tipi ölçeğe göre hazırlanmış ve 36 sorudan oluşan bir anketle test edilmiştir. Araştırma sonuçları ankete katılan tüm öğrenciler için değerlendirilmiş ayrıca finansal yönetim ve girişimcilik dersleri alan öğrenciler ile almayan öğrencilerin girişimcilik eğilimleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olup olmadığı analiz edilmiştir.

1.1. Girişimciliğin Önemi

Hemen hemen tüm ülkeler için geçerli olmakla birlikte özellikle gelişmekte olan ülkeler için, temelde ekonomik kalkınma amacına yönelik piyasa ekonomisi anlayışı modelinin etkin bir biçimde işlemlerini sağlayacak ekonomik aktörler, özellikle ulusal girişimci varlığı ile ilgilidir.

Piyasa ekonomisi düzeninde ekonomik gelişme, büyük ölçüde özel girişimcilerin zihniyet ve yeteneklerine bağlıdır. Özel girişimciler gösterdikleri çabalarla ekonominin gelişmeye yönelik dönüşümünü temelden etkileyebilmektedirler. Gelişmekte olan bir ekonomide girişimcilerin en önemli katkıları; geleneksel ekonomiden modern ekonomiye dönüşüm, sermaye birikiminin hızlandırılması, istihdam imkânları oluşturulması ve yeniliklere öncülük edilmesidir (Tosunoğlu, 2003: 120).

Girişimciliğin toplumsal kalkınma, istihdam sorununun çözülmesi, toplumsal refahın artırılması, katma değer yaratılması, rekabetin gelişmesi gibi pek çok alanda önemli rolü vardır. Girişimci, ekonomik kaynakları düşük üretkenlik alanlarından yüksek verimli alanlara aktarmada baş aktördür. Çünkü üretim kaynaklarını yeni bir tarzda birleştirerek kullanılmayan üretim faktörlerinin kullanılmasını sağlar. Daha önemlisi kullanılmakta olan üretim araçlarını ve mevcut girdilerin değişik şekillerde kullanımı ile üretimi artırır.

Girişimciler yeni düşüncelerin geliştirilmesi, yayılması ve uygulanmasını hızlandırır, ayrıca yeni endüstrilerin doğmasına yol açar, teknolojileri kullanan sektörlerde verimliliği artırır ve hızla büyüyen sektörler yarattığı için ekonomik büyümeyi hızlandırır. Girişimciler girişimcilik faaliyeti sonucunda esas olarak kendi çıkarlarını en üst düzeye çıkarmayı amaçladıkları halde girişimcilik faaliyetleri aynı zamanda toplumsal çıkarların da en yüksek düzeye çıkarılmasına imkân sağlar. Dolayısıyla ekonomi biliminde “ekonomik insan” olarak adlandırılan girişimci aslında bir taraftan kendi çıkarı için çalışırken öte yandan toplum çıkarına da hizmet etmektedir.

2. Literatür Taraması

Girişimcilik ile ilgili literatür incelendiğinde bu alanda çok sayıda araştırma yapıldığı görülmektedir. Bu araştırmalardan bizi ilgilendirenler özellikle üniversite öğrencilerinin girişimciliği üzerine olanlardır. Üniversite öğrencileri üzerinde de çok sayıda girişimcilik araştırmaları yapılmıştır.

Söz konusu literatür tarandığında ilk bakışta dikkati çeken araştırmalar şunlardır: Güney ve Nurmakhmatuly (2007), Avşar (2007), Örucü ve diğeri (2007), Balaban ve Özdemir (2008), Karabulut (2009), Naktiyok ve Timuroğlu (2009), İbicioğlu ve diğeri (2009), Patır ve Karahan (2010), Demirel ve Tikici (2010), Fidan ve Çiftçi (2010), Cansız (2010), Yılmaz ve Günel (2011). Bu araştırmalar üniversite öğrencilerinin girişimciliği konusunda önemli çalışmalar olup alana önemli katkılar sağlamaktadır. Bu çalışmalarda ele alınan konular özellikle öğrencilerin girişimcilik eğilimini etkileyen faktörlerdir. Anne babanın eğitim durumu, mesleği ve gelir durumu, meslek seçimi, çevresel etkiler, cinsiyet, yaş gibi demografik faktörlerin öğrencilerin girişimcilik eğilimlerine etkisi araştırılmakta ve çeşitli sonuçlara ulaşılmaktadır.

Avşar (2007) tarafından yapılan “Çukurova Üniversitesi’nde Yüksek Öğretim Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesi” adlı çalışmada elde edilen sonuçlar da şöyledir: Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin girişimcilik seviyesi orta

düzeydedir. Bu seviye İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi için üniversite ortalamasından daha yüksektir. Eğitim Fakültesinde ise üniversite ortalamasından düşüktür. Demografik değişkenler de girişimciliği etkilemektedir. Örneğin, erkekler bayanlardan, gelir düzeyi yüksek ailelerden gelen öğrencilerin düşük gelirli olanlardan daha girişimci oldukları tespit edilmiştir.

Balaban ve Özdemir (2008), “Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Sakarya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Örneği” başlıklı çalışmada eğitim ve özel anlamda girişimcilik eğitiminin ortaya çıkarılmasında gerekli olduğu ama yeter şart olarak değerlendirilmemesi gerektiği sonucuna varmışlardır.

Karabulut (2009) tarafından yapılan “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerini ve Eğilimlerini Belirleme” adlı çalışmada öğrencilerin çoğunun girişimcilik eğitimi almalarına rağmen yeni kurulmuş bir işte çalışmadığı, kendi işini kurmadığı, mezun olunca kendi işini kurup girişimci olmak istemediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Naktiyok ve Timuroğlu (2009) tarafından yapılan “Öğrencilerin Motivasyonel Değerlerinin Girişimcilik Niyetleri Üzerine Etkisi” adlı çalışmada; motivasyonel değerler ile girişimcilik niyeti arasında anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Öğrencilerin girişimcilik niyeti ile değişime açıklık ve kendini geliştirme ile ilgili değerler arasında olumlu yönlü ve kuvvetli bir ilişki gözlenmiştir.

Patır ve Karahan (2010) tarafından yapılan “Girişimcilik Eğitimi ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Faktörlerinin Belirlenmesi” adlı çalışmada üniversite öğrencilerinin girişimcilik alt yapılarının yeterli düzeyde olduğu, girişimcilik eğitimi alanların kendi işyerini kurmaya daha yatkın olduğu sonucuna varılmıştır.

Fidan ve Çiftçi (2010) tarafından yapılan “Farklı Fakültelerdeki İşletme Öğrencilerinin Girişimciliğe Bakışları” adlı çalışmada gruplara yöneltilen (Sivas ve Kayseri grubu) “Fakültede aldıkları eğitim kendi işini kurma konusunda cesaretlendirip

cesaretlendirmedeği sorusuna Sivas denekleri % 53,9 ile “evet” yanıtı verirken; Kayseri denekleri % 53,3 ile “hayır” yanıtı vermişlerdir. Bu soru açısından Sivas grubundaki işletme öğrencilerinin iş kurma konusuna daha fazla yönlendirildikleri söylenebilir.

Cansız (2010) tarafından yapılan “Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesi” adlı çalışmada, Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerinin potansiyel birer girişimci oldukları ancak yönlendirme eksikliği nedeniyle bu potansiyellerini dışı vuramadıkları ortaya çıkmıştır.

Bu çalışmada ise diğerlerinden farklı olarak girişimcilik davranışlarını belirleyen girişimcilik özellikleri açısından Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri araştırılmakta ve öğrencilerin genel olarak girişimcilik eğilimlerinin tespiti ile okulda alınan finansal yönetim ve girişimcilik gibi dersleri alan öğrencilerle diğerleri arasında bir farklılaşma olup olmadığı araştırılmaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Sınırlılık

Araştırmanın amacı Gölbaşı Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesidir. Ayrıca finansal yönetim ve girişimcilik derslerinin öğrencilerin girişimcilik eğilimlerine etkisi olup olmadığı da araştırılmaktadır. Tüm öğrenciler için mezuniyetten sonra kamuda ya da özel sektörde ücret karşılığı yeterli istihdam imkânı olmadığından, ayrıca ekonomik kalkınma için girişimcilere ihtiyaç duyulduğundan öğrencilerin girişimcilik yeteneklerinin geliştirilmesi ve uygun olanların girişimciliğe yönlendirilmesi ekonomik açıdan olduğu gibi istihdam açısından da önem taşımaktadır.

Araştırmada yararlanılan kaynaklar açısından bir sınırlama yapılmış ve kaynakların yeni ve güncel olması açısından literatür taramasında özellikle 2007 ve sonrası yapılan çalışmalar referans alınmıştır.

Araştırma Gölbaşı Meslek Yüksekokulu öğrencileri ile sınırlı olup anketin uygulandığı 2012 Kasım ayında bu okulda kayıtlı olan öğrenci sayısı 750'dir. Araştırmanın örneklemini okula devam eden ya da anketin uygulandığı tarihte okulda bulunan öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrenciler tarafından doldurulan anket formlarının 539'u değerlendirmeye alınmış bunun dışındakiler eksik ya da özensiz doldurulduğu için değerlendirmeye alınmamıştır.

2.2. Veri Analiz Teknikleri

Araştırmada kullanılan veriler teorik ve ampirik verilerden oluşmaktadır. Teorik veriler benzer araştırmalardan derlenmiş, ampirik veriler ise anket uygulanması yöntemiyle toplanmıştır. Anket formu olarak 36 maddeden oluşan ve 5'li Likert ölçeğine göre dizayn edilmiş ve Yılmaz ve Sünbül (2009) tarafından geliştirilen ve güvenilirliği test edilen girişimcilik ölçeği kullanılmıştır. Katılımcıların girişimcilik yeteneklerini ölçmek için 1. Hiçbir zaman, 2. Nadiren, 3. Bazen, 4. Sık sık ve 5. Her zaman seçeneklerinden en uygun olanını işaretlemeleri istenmiştir. Buna göre her madde için araştırılan özellik için 1. en düşük düzey ile 5. en yüksek düzey arasını ifade etmektedir. Daha sonra her maddenin aritmetik ortalaması ve genel aritmetik ortalama hesaplanmış anket formunda araştırılan toplam 36 madde olduğu için aritmetik ortalama 36 ile çarpılarak Tablo 1'de öğrencilerin girişimcilik eğilimleri kategorize edilmiştir. Anket sorularında araştırılmak istenen başlıca konular şunlardır: Çalışma isteği ve eğilimi, özgüven, karar verme gücü, iş kurma isteği, zorluklarla mücadele, iletişim kurma, yenilikçilik, farklı olma, risk alma eğilimi, geleceği görme, değişik şartlara uyum sağlama, fırsatları değerlendirme, ekiple çalışma inancı, liderlik ve farklı işlere karşı motivasyon şeklinde sıralanabilir. Bu özelliklerin girişimcilerde normal insanlara göre daha fazla olması beklenmektedir.

Araştırmadan elde edilen veriler frekans analizi, bağımsız örneklem t-testi, aritmetik ortalama, standart sapma yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler bilgisayar ortamında değerlendirilmiştir.

Öğrencilerin girişimcilik düzeylerinin değerlendirilmesi için Tablo 1'deki kriterler geliştirilmiştir (Yılmaz ve Sünbül, 2009).

Tablo 1: Girişimcilik Düzeylerinin Puanlaması

Puanlar	Girişimcilik Düzeyi
36-64	Çok düşük girişimcilik
65-92	Düşük girişimcilik
93-123	Orta düzeyde girişimcilik
124-151	Yüksek girişimcilik
152-180	Çok yüksek girişimcilik

Puanlama şu şekilde yapılmıştır. Ankette tüm sorulara 5. seçenek olan “çok sık” seçeneğinin işaretlenmiş olması varsayımı ile en yüksek puan $5 * 36 = 180$, tüm sorulara 1. seçenek olan “hiçbir zaman” seçeneğinin işaretlenmiş olması halinde $1 * 36 = 36$ puan verilerek puanlama 36 ile 180 arasında bölümlendirme yapılarak gerçekleştirilmiş ve buna göre 36-64 puan arası “çok düşük girişimcilik”, 65-92 puan arası “düşük girişimcilik”, 93-123 puan arası “orta düzeyde girişimcilik”, 124-151 puan arası “yüksek girişimcilik” ve 152-180 puan arası da “çok yüksek girişimcilik” olarak değerlendirilmiştir.

2.3. Araştırmanın Hipotezleri ve Beklenen Sonuçlar

Araştırmanın Hipotezleri:

H1: Gölbaşı Meslek Yüksekokulu öğrencileri yüksek düzeyde girişimcilik eğilimine sahiptir.

H2: Gölbaşı Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri üzerinde finansal yönetim ve girişimcilik derslerinin etkisi vardır.

Beklenen Sonuçlar:

1. Gölbaşı Meslek Yüksekokulu öğrencileri yüksek girişimcilik eğilimine sahiptir.
2. Gölbaşı Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri üzerinde finansal yönetim ve girişimcilik dersinin etkisi vardır.

2.4. Araştırmanın Güvenilirliği

Bir ölçüm aracının güvenilirliği çeşitli yöntemlerle hesaplanmakla birlikte, içlerinde en yaygın olanı içsel tutarlılık (internal consistency) yöntemidir. Çalışmamızda bu yöntemde hesaplanan Cronbach Alpha güvenilirlik ölçütü kullanılmıştır. Cronbach Alpha değeri, 0 ile 1 arasında değişen bir katsayıdır ve bu sayı 1'e yaklaştıkça ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğu düşünülmektedir. Üniversite öğrencileri girişimcilik ölçeğinin güvenilirlik katsayısı 0,9382 gibi yüksek düzeyde gerçekleşmiştir.

3. BULGULAR

Gölbaşı Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerine toplu olarak bakıldığında 3,87 ortalama ve 136,08 puan ile Tablo 1'deki aralıklardan "yüksek girişimcilik" düzeyinde oldukları sonucu çıkarılmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Verilen Cevapların Aritmetik Ortalaması ve Standart Sapması

	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Girişimcilik	539	3,8793 (139,65)	0,58324 (20,996)

Girişimcilik eğilimlerine finansal yönetim ve girişimcilik dersi alanlar ve almayanlar açısından bakıldığında ise finansal yönetim ve girişimcilik dersi alanlar 3,8917 ortalama ve 140,10 puan ile "yüksek girişimcilik" düzeyinde, finansal yönetim ve girişimcilik dersi almayanlar da 3,8548 ortalama ve 138,77 puan ile aynı şekilde "yüksek girişimcilik" düzeyinde yer almıştır (Tablo 3).

Tablo 3. t-Testi Sonuçları

	N	A.Ortalama	S.Sapma	T	P
Finansal Yönetim ve Girişimcilik Dersi Alan	176	3,8917 (140,10)	0,59199 (21,31)	0,560	0,502
Finansal Yönetim ve Girişimcilik Dersi Almayan	363	3,8548 (138,77)	0,56732 (20,42)	0,552	

Sonuçlar değerlendirildiğinde finansal yönetim dersi alan öğrenciler ile almayan öğrenciler arasında girişimcilik eğilimleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. $P (0,502) > 0,05$. Buna bağlı olarak Gölbaşı Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik düzeyleri “yüksek girişimcilik” olarak sonuçlanmıştır. Bu sonuçlardan öğrencilerde girişimcilik potansiyeli olduğu sonucu çıkartılabilir.

Tablo 4’te elde edilen verilerin frekans ve yüzde dağılımı görülmektedir. Aritmetik ortalamalara göre değişkenlerin aldığı puanlar en büyükten itibaren sıralanmış ve ayrı bir sütunda gösterilmiştir. Bu sıralamaya göre en yüksek aritmetik ortalamadan başlamak üzere ilk 10’a giren maddelerin sıralaması şu şekildedir: “Görevimin son derece zor olduğu zamanlarda elimden gelenin en iyisini yaparım” (Madde 2), “İşimde geçmiş performansımdan daha iyi olabilmek için daha çok çaba harcamaya çalışırım” (Madde 31), “Farklı işlere yönelik motivasyonum ve eğilimlerim güçlüdür”, “Kararlarımı hayatımı şekillendirebileceğimi düşünüyorum”, “İşimi gerçekleştirirken herhangi bir ekip ya da kişi ile çalışabilirim”, “Farklı insanlarla dostluklar kurabilirim”, “İşimde yaratıcılık yönüm güçlüdür”, “Yeterli çabayla her türlü sorunu ortadan kaldırmamız”, “İşlerimde kendi kararlarım etkilidir”.

Burada özellikle en çok puan alan değişkenler olan girişimcilik özellikleri ortaya çıkmaktadır. Bu maddelerin ortaya koyduğu ve adayların sahip olduğu başlıca girişimcilik özellikleri, çok çalışma, farklı işler, yenilik, motivasyon, ekip çalışmasına yatkınlık, iletişim yeteneği, yaratıcılık, çok çalışma ve kararlılık özelliklerinin ön plana

çıktığı ve bu özelliklerin de bir girişimci adayında özellikle bulunması gereken özellikler arasında olduğu söylenebilir.

Tablo 4. Verilerin Yüzdelerle Dağılımı

SORULAR**	SEÇENEKLER*												
	(1)		(2)		(3)		(4)		(5)		BOŞ		Sıralama
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	Ort.	S.S.	
1.Madde	4	0,7	17	3,2	102	18,9	212	39,3	200	37,1	4,10	0,867	3
2.Madde	6	1,1	19	3,5	69	12,8	192	35,6	252	46,8	4,24	0,885	1
3.Madde	25	4,6	64	11,9	191	35,4	133	24,7	122	22,6	3,49	1,108	24
4.Madde	13	2,4	36	6,7	109	2,2	179	33,2	191	35,4	3,95	1,030	10
5. Madde	34	6,3	65	12,1	135	25	115	21,3	146	27,1	3,55	1,231	22
6. Madde	18	3,3	43	8	163	30	173	32,1	117	21,7	3,64	1,032	19
7. Madde	10	1,9	35	6,5	119	22,1	212	39,3	158	29,3	3,89	0,969	13
8. Madde	13	2,4	47	8,7	99	18,4	143	26,5	124	41,6	3,98	1,094	7
9. Madde	23	4,3	37	6,9	150	27,8	142	26,3	174	32,3	3,77	1,114	15
10. Madde	10	1,9	38	7,1	126	23,4	181	33,6	171	31,7	3,88	1,007	12
11. Madde	34	6,3	88	16,3	171	31,7	127	23,6	104	19,3	3,34	1,162	26
12. Madde	16	3,0	64	11,9	188	34,9	155	28,8	103	19,1	3,50	1,034	23
13. Madde	25	4,6	51	9,5	172	31,9	161	29,9	119	22,1	3,56	1,084	21
14. Madde	47	8,7	39	7,2	108	20	165	30,6	155	28,8	3,67	1,237	18
15. Madde	14	2,6	31	5,8	91	16,9	169	31,4	218	40,4	4,04	1,033	5
16. Madde	25	4,6	36	6,7	160	29,7	130	24,1	175	32,5	3,75	1,130	16
17. Madde	19	3,5	32	5,9	130	24,1	182	33,8	159	29,5	3,82	1,048	15
18. Madde	15	2,8	41	7,6	132	24,5	181	33,6	166	30,8	3,83	1,043	14
19. Madde	14	2,6	44	8,2	112	20,8	189	35,1	171	31,7	3,87	1,043	13
20. Madde	21	3,9	55	10,2	154	28,6	193	35,8	107	19,9	3,58	1,046	20
21. Madde	35	6,5	58	10,8	173	32,1	161	29,9	105	19,5	3,46	1,122	25
22. Madde	10	1,9	33	6,1	113	21	191	35,4	188	34,9	3,96	0,989	9
23. Madde	8	1,5	35	6,5	115	21,3	204	37,8	170	31,5	3,93	0,965	11
24. Madde	21	3,9	42	7,8	153	28,4	173	32,1	144	26,7	3,71	1,069	17
25. Madde	48	8,9	66	12,2	153	28,4	129	23,9	99	18,4	3,33	1,214	27
26. Madde	10	1,9	48	8,9	143	26,5	148	27,5	145	26,9	3,75	1,045	16
27. Madde	12	2,2	34	6,3	108	20	191	35,4	138	25,6	3,85	0,997	14
28. Madde	8	1,5	26	4,9	82	15,2	202	37,5	175	32,5	4,03	0,937	6
29. Madde	6	1,1	26	4,8	119	22,1	183	34	141	26,2	3,90	0,934	12
30. Madde	5	0,9	39	7,2	120	22,3	170	31,5	157	29,1	3,89	0,981	13
31. Madde	10	1,9	23	4,3	74	13,7	125	23,2	261	48,4	4,23	1,000	2
32. Madde	6	1,1	35	6,5	109	20,2	150	27,8	181	33,6	3,97	1,004	8
33. Madde	13	2,4	29	5,4	87	16,1	162	30,1	199	36,9	4,03	1,030	6
34. Madde	13	2,4	31	5,8	114	21,2	160	29,7	177	32,8	3,92	1,035	11
35. Madde	4	0,7	27	5,0	102	18,9	178	33,0	186	34,5	4,04	0,933	5
36. Madde	9	1,7	25	4,6	90	16,7	177	32,8	199	36,9	4,06	0,968	4

* Seçenekler: 1. Hiçbir zaman, 2. Nadiren, 3. Bazen, 4. Sık Sık, 5. Çok Sık

** Sorular: Ek 1'de soru maddeleri tam olarak verilmiştir.

Araştırmanın sonucunda Gölbaşı Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin yüksek girişimcilik eğilimine sahip oldukları belirlenmiştir. Bu sonuç Gölbaşı MYO öğrencilerinin kurduğu öğrenci toplulukları ve uygulamalarında da görülmektedir. Örneğin; Bu yüksekokulda “Girişimcilik ve Pazarlama Topluluğu” kurulmuş ve öğrenciler bu topluluk içinde kendilerini okul sonrası hayata hazırlamaktadır. Onlar çalışmalarıyla aynı zamanda bir girişimcilik faaliyetinin temelini atmışlardır. Bu topluluk aldığı bir kararla baskı işleri makinesi satın alarak bardaklara hatıra resim basarak işe başlamıştır. Çalışmaların verimli ilerlemesi sonucunda hazırlanan bir okul projesi ile Sosyal Destekleme Programı (SODES) bursu sağlanmış ve bu kaynaklarla yeni makineler alınarak işin boyutları büyütülmüştür. Ayrıca “Üretiyorum, Pazarlıyorum, Mutluyum” projesiyle girişimcilik eğitimlerinin kapsamı genişletilmiş ve yüksekokul içinden ve dışından girişimci adaylara girişimcilik eğitimi verilmektedir.

Pazarlama topluluğunun faaliyetlerinde de görüldüğü gibi öğrencilerin sahip olduğu girişimcilik potansiyelini ortaya çıkartabilmeleri, kendilerine ve topluma yararlı hale dönüştürebilmeleri için değişik teşvikler gerekmektedir. Çünkü birçok öğrenci sahip oldukları potansiyelin farkında değildir. Kendilerine çeşitli fırsatlarda gelecekte ne yapmak istedikleri sorulduğunda büyük bir çoğunluk devlet memuru olma eğiliminde olduğunu ifade etmektedir. Ancak tüm öğrencilerin devlet memuru olması mümkün değildir. Ayrıca toplumun girişimcilere de ihtiyacı vardır.

4. SONUÇ

Bu çalışma ile Gölbaşı Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin yüksek düzeyde girişimcilik potansiyeline sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ancak öğrencilerin almış oldukları finansal yönetim ve girişimcilik gibi derslerin öğrencilerin girişimcilik eğilimleri üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir.

Yüksekokul öğrencilerinin yüksek düzeyde girişimcilik potansiyeline sahip oldukları halde gerçek hayatta girişimci olanların sayısı oldukça düşüktür. Yani, öğrencilerin sahip olduğu girişimcilik potansiyelinin uygulamaya geçirilmesi konusunda sorunlar vardır. Girişimcilik toplumun ekonomik kalkınması için hayati öneme sahip bir konudur. Ayrıca büyüyen istihdam sorunları herkesin memur ya da maaşlı çalışan olmasına imkân vermemektedir. Bu nedenle girişimcilik potansiyeli taşıyan öğrencilerin girişimciliğe yönlendirilmesi için daha değişik önlemler alınmalı ve teşvikler artırılmalıdır. Örneğin, öğrencilik döneminde yapılan stajlar bu konuda çok önemli bir fırsat olabilir. Yapılan stajların eğitimle uygunluğu ve işyerlerinin uygunluğu, yüksekokul yönetimleri tarafından stajların denetlenmesi, ayrıca fakülte öğrencilerine de staj imkânı ve hatta zorunluluğu getirilmesi bu konuda katkı sağlayabilir. Ayrıca girişimcilik potansiyelinin harekete geçirilememesinin nedenleri üzerinde daha ayrıntılı çalışma ve araştırmalar yapılması gerekmektedir. Elde edilecek sonuçlara göre daha değişik önlemler geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Arslan, K. (2002). "Üniversiteli Gençlerde Mesleki Tercihler ve Girişimcilik Eğilimleri." *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, İşletme Fakültesi 6: 1-11.
- Avşar, M. (2007). *Yüksek Öğretimde Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Araştırılması: Çukurova Üniversitesi'nde Bir Uygulama*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Balaban, Ö. ve Özdemir, Y. (2008). "Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Üzerine Etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF Örneği", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2):133-147.
- Bird, B. J. (1989). *Entrepreneurial Behavior*, Illinois: Foresman and Company.
- Bozkurt, R. (1996). Girişimci Profili Üzerine Değerlendirmeler. *Dünya Gazetesi*, 14 Kasım 1996.
- Cansız, E. (2007). *Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Demirel, E. T. ve Tikici, M. (2010). "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Beyin Baskınlık Analizi İle Değerlendirilmesi", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(32): 221-253.
- Emsen, Ö. (2001). "Genç Nesilde Mesleki Eğilimler ve Girişimcilik: Ampirik Bir Çalışma." *MPM Verimlilik Dergisi*, 1: 153-176.
- Fidan, Y. ve Çiftçi, S. (2010). "Farklı Fakültelerdeki İşletme Öğrencilerinin Girişimciliğe Bakışları." Adıyaman Üniversitesi *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4: 58-73.
- Güney, S. ve Nurmakhamatuly, A. (2007). "Kültürün Girişimciliğe Etkisi: Kazakistan ve Türkiye Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesi." *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(18): 62-86.
- Hendorson, R. and Robertson, M. (2000). "Who wants to be an entrepreneur? Young Adult Attitudes to Entrepreneurship as a Career." *Carier Development International* 5(6): 279-287.

- Hisrich R. D. ve Peters, M. P. (1998). *Entrepreneurship* (4th Ed.). Boston, New York, Irwin McGraw-Hill.
- İbicioğlu, H. vd. (2009). "Girişimci Özellikler ve Girişimcilik Türü Tercihine Üzerine Ebeveyn Etkisi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Araştırması." *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 12(1-2): 521-538.
- İraz, R. (2005), *Yaratıcılık ve Yenilik Bağlamında Girişimcilik ve KOBİ'ler*, Çizgi Kitabevi, Konya.
- İşcan, Ö. F. ve Kaygın, E. (2011). "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma." *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (2): 443-462.
- Karabulut, A. T. (2009). "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerini ve Eğilimlerini Belirleme." *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 26(1): 331-356.
- Marangoz, M. (2012), *Girişimcilik*, Beta Yayınları, İstanbul.
- Naktiyok, A. ve Timüroğlu, M. K. (2009). "Öğrencilerin Motivasyonel Değerlerinin Girişimcilik Niyetleri Üzerine Etkisi ve Bir Uygulama." *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(3): 85-103.
- Örücü, E., Kılıç, R. ve Özer, Y. (2007). "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinde Ailesel Faktörlerin Etkisi." *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2(2): 27-47.
- Patır, S. ve Karahan, M. (2010). "Girişimcilik Eğitimi ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Profillerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması." *İşletme ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 1(2):27-44.
- Şenocak, B. (1992), "2000'li Yılların Girişimcilik Modeli." *3.İzmir İktisat Kongresi*, (181-186), İzmir.
- Titiz, T. (1999). *Genç Girişimcilere Öneriler*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Tosunoğlu, B. T. (2003). *Girişimcilik ve Türkiye'nin Ekonomik Gelişme Sürecinde Girişimciliğin Yeri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

- Yılmaz, B. S. ve Günel, Ö. D. (2011). "Üniversite Eğitimi ve Girişimcilik: Bireyleri Girişimciliğe Yönlendiren Etkenler." *Akademik Bakış Dergisi*, Sayı 26: 1-20.
- Yılmaz, E. ve Sünbül, A. M. (2009). "Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi." *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (21), 196-203.

EXTENDED ABSTRACT

Vocational Colleges are the places in higher education system where practice oriented and sectoral education is given. The education students take differentiate their point of view to their fields and promote them for practice oriented innovative projects.

Accordingly the purpose of this study is to research the entrepreneurial tendencies of Gölbaşı Vocational College students. The entrepreneurship tendencies of college students have been measured through a questionnaire with 36 item scale and it was tested whether there is a significant statistical difference between the entrepreneurship tendencies of students which took the courses financial management and entrepreneurship and which didn't. As a result it was found that Gölbaşı Vocational College students have "high grade" entrepreneurship tendencies, but it hasn't been found any significant statistical difference between the entrepreneurship tendencies of students which took and didn't take the financial management and entrepreneurship courses.

It is not so easy to make a standart definition of the concept "Entrepreneurship". It seems that this concept was used firstly in the middle age and comes originally from the word "entreprentere" and means "to control for sth.", "to undertake".

In the business community it was used firstly by an originally Irish economist Richard Cantillon who lives in French. The concept "Entrepreneur" which originally based on

the Latin word “Intare”, comes from English “enter” and “pere” and means “who first undertake, starts etc.”

In classical meaning entrepreneur means a person who establish his/her own business, gathering the production factors (capital, nature, entrepreneur, workforce) together, take risk and busy with production business and aims at the end of these activities as reward earnings/profits. In today’s world entrepreneurship means a method in which high level creativity used to reach more excellent situations.

There are some factors which affects the entrepreneurship potential of a person. They are personnel talent taken from birth, practical education and academic and technical knowledge. Until recent years the elements which define the entrepreneurship were academic and technical knowledge % 30, practical knowledge % 34, and the personnel qualities earned from birth and later % 36. However the importance of education and knowledge was known, its weight has increased with the transition to the knowledge society. So the entrepreneurship which was affected by developments in information society called cognitive entrepreneurship.”

Entrepreneurs are the ones who undertake dynamo function of development and improvement power of a country. So, entrepreneurship has been a topic in today’s World which is to be emphasized. Entrepreneurs contribute much to the issues “unemployment, economical development of the country, global competition, welfare increase. In addition to them it is vital that the university and college graduated students will not be looking for employment but establishing business and create employment, so the entrepreneurship tendencies and entrepreneurship education is very critical. This issue is more important for the vocational college students because not all of them can be employed as civil servants in public institutions. So there are two ways left in front of them; they will have to work in others’ businesses for a salary or they will have to establish their own businesses. By selecting the second one they will

employ themselves and maybe others according to the capacity of the business. So the education in the universities is so important because it will effect the point of views to the entrepreneurship of the youngs.

In this research the entrepreneurship tendencies of Gölbaşı Vocational College students have been measured through a questionnaire with 36 items designed according to Likert 5 scale.

When the literature is overviewed it seems that many researches have been made on the subject entrepreneurship. But we concern about the ones, which are especially on the entrepreneurship tendencies of university especially two years vocational college students. When we overview the literature on entrepreneurship we see at first look the papers by Örucü, Kılıç and Özer (2007), Balaban and Özdemir (2008), Karabulut (2009), Naktiyok and Timuroğlu (2009), İbicioğlu, Özdaşlı and Alparslan (2009), Patır and Karahan (2010), Demirel and Tikici (2010), Fidan and Çiftçi (2010), Cansız (2010). These papers are important researches on the students' entrepreneurship tendencies and they contribute much to the field. The main topics in these papers are the factors which affect the entrepreneurship tendencies of students. Especially the effects of the demographic factors such as the education level of parents and their income, profession selection, environmental effects, gender and age on the entrepreneurship tendencies are investigated.

In this study the entrepreneurship tendencies of vocational college students in terms of factors which affects their entrepreneurship tendencies and whether there is a differentiation between the entrepreneurs tendencies of students which took and didn' take the courses financial management and entrepreneurship.

The purpose of this study is to research the entrepreneurship tendencies of Gölbaşı Vocational College students. In November 2012 when the survey was conducted there

were 750 registered students in this school. The sample consists of the students which are in the school at that time. The number of questionnaires which have been evaluated is 539. The data used in this study consists of theoretical and empirical data. Theoretical data was collected by survey method. As questionnaire the 5 Likert scale questionnaire developed by Yılmaz and Sünbül was used. The reliability of the survey was found 0,9382. It can be accepted as a considerable high reliability level. To measure the entrepreneurship tendencies of participants they have filled the survey form consists of 5 selections such as: 1. Never, 2. Seldom, 3. Sometimes, 4. Often, 5. Always. Accordingly the 1. Selection means the lowest grade and 5. Selection means the highest grade entrepreneurship. The main topics to be researched are willingness for working, self confidence, power of decision giving, desire for establishing business, encounter to difficulties, having communication ability, innovativeness, to be different, tendency on taking risk, forward looking, adaptability to the changing conditions, turning to account chances and opportunities, teamwork and leadership belief and motivation against different businesses.

The data obtained from research were analysed on computer by using the techniques; analysis of frequency, Independent Sample T-Test, mean, standart deviation. For evaluating the entrepreneurship tendencies of students the following criteria have been developed.

Points Level of Entrepreneurship: 36-64, Very low grade entrepreneurship; 65-92, Low grade entrepreneurship; 93-123, Middle level entrepreneurship; 124-151, High level entrepreneurship; 151-180, Very high level entrepreneurship.

The hypothesis of this research are as follows:

H1: The students of Gölbaşı Vocational College have high level entrepreneurship.

H2: There are effects of the courses financial management and entrepreneurship on the entrepreneurship tendencies of students.

When the entrepreneurship tendencies of Gölbaşı Vocational College students have been looked at, it seems that they have high grade entrepreneurship level with the mean 3,8793 and (139, 65) points. And the group means are as follows: The first group which take courses financial management and entrepreneurship 3,8917 (140,10 points), the second group which don't take courses financial management and entrepreneurship 3,8548, (139,77 points). When the results were evaluated it seems that there isn't any statistical significant differences between the groups which did and didn't take these courses.

The results of frequence analysis: In this technigue the items have been graded and the most high grade 10 items are as follows: "I made the best of mine however my job is most difficult", "I try to work more to be better than my post working performance", "My motivation and tendencies against different jobs are strong", "I think to shape my life with my decisions", "By performing my job I can work with any person or team", "I can have friendships with different people", "My creative side is strong", "With enough working we can do away with every problem", "In my job my decisions are determining".

As a result it has been found that the students of Gölbaşı Vocational College students are of higher grade entrepreneurship tendencies. The results can be seen in another events such as the activities of "Society of Entrepreneurship and Marketing" in this school. The students in this society have been producing many products which are used as presents. This group has had SODES (Social Support Programm) financial support with the Project "I am producing, marketing, and happy". In frame of this project the entrepreneurship tendencies are educated. So the young people and the students are preparing themselves for the future.

For the realisation of entrepreneurship potential and to make them useful for the society and themselves different promotions are necessary. Because many of them don't know how high their potential is. And they nearly all want to be a civil servant in a public institution.

Ek 1. Soru Maddeleri

SORULAR	
1.	İşimde geçmiş performansımdan daha iyi olabilmek için daha çok çaba harcamaya çalışırım.
2.	Görevimin son derece zor olduğu zamanlarda elimden gelenin en iyisini yaparım.
3.	İstediğim şeyi elde ettiğim zaman bunun sebebini genellikle kendi yeteneklerim olduğu düşünürüm.
4.	İşlerimde kendi kararlarım etkilidir.
5.	Kendi işimi kurabilirim.
6.	İşten zorunlu olarak ayrılısam işle ilgili kendime seçenekler oluşturabilirim.
7.	Zor durumlarda seçenekler oluşturabilirim.
8.	Farklı insanlarla dostluklar kurabilirim.
9.	Denemediklerimi denemekten çekinmem.
10.	Kendimde farklı işler yapabilecek enerjiyi hissedirim.
11.	Arkadaşlarıma değişik iş projelerden söz ederim.
12.	Yeteneklerimi uygulayabilecek alanlar oluştururum.
13.	Arkadaşımdan gelen bazı projelere katılmaktan çekinmem.
14.	Hayatımı dış etkenlere bırakmam.
15.	Kararlarımınla hayatımı şekillendirebileceğimi düşünüyorum.
16.	Risk almaktan çekinmem.
17.	Geleceği görerek ona dönük hazırlıklar yapabiliyim.
18.	Yeni bir şeyleri denememe imkân veren projeler üzerinde çalışmayı severim.
19.	Eski fikirlere ve uygulamalara meydan okumayı ve daha iyilerini araştırmayı severim.
20.	Yeni bir perspektiften bakmama imkân sağlayan proje ve işlerle uğraşırım.
21.	Geçmişte başkaları tarafından kullanılmamış yeni yöntemlerle çalışmayı denerim.
22.	Yeterli çabayla, her türlü sorunu ortadan kaldırabiliriz.
23.	Yaptığım planları yürütebileceğimden çoğunlukla eminimdir.
24.	Yeni bir durum ve uygulamaya adapte olmakta sorun yaşamam.
25.	Üzerinde çalıştığım bir konuda hata yapmaktan çekinmem.
26.	Her işin bir riski vardır. İşimde her türlü riski göze alabilirim.
27.	Başarıyı sağlayacak uygun yöntem ve tekniklerin arayışı içerisindeyimdir.
28.	Karşıma çıkan fırsatları değerlendirebilirim.
29.	Elimdeki kaynakları bir araya getirerek verimliliğe dönüştürebilirim.
30.	İşimde ve çalışmalarımın ortaya çıkan değişimlere açığım.
31.	İşimi severek ve azimle yaparım.
32.	İşimde yaratıcılık yönüm güçlüdür.
33.	İşimi gerçekleştirirken, herhangi bir ekip ya da kişiyle çalışabilirim.
34.	Bir işte ya da uygulamada liderliği ele almaktan çekinmem.
35.	İş konusunda gelecekle ilgili etkili kararlar alabilirim.
36.	Farklı işlere yönelik motivasyonum ve eğilimlerim güçlüdür.